

Szirmai Panni EGYENLŐSÉG, TESTVÉRISÉG ÉS KRUMPLIHÁMOZÁS

2015 nyarán, amikor menekültek özönlöttek el a fővárost, civilek egyre növekvő csoportja napi több ezer rászorulóknak segített. [A Bérkocsis utcai pincében](#) a legkülönbözőbb korú, foglalkozású, származású emberek fogtak össze, és hosszú heteken át kitartottak. Ez a civil kurázi adta az ötletet a szintén segítőként dolgozó Horgas Juditnak, hogy az Open Society Foundation támogatásával az önkéntesség elméleti és gyakorlati alapjait oktató programot indítsanak.

Önkéntes segítségnyújtás

A BK41 – Segítsünk Együtt Egyesület és a Liget Műhely Alapítvány szervezésében létrejött ösztöndíjprogramban különböző háttérű fiatalok dolgoznak együtt. A 2015 októberében indult egyéves képzés célja, hogy a 14–17 éves diákokat felkészítse az önkéntes segítségnyújtásra. A szervezők nyílt pályázat alapján választották ki a résztvevő általános- és középiskolás diákokat. Tíz ösztöndíjas diák mellett ketten anyagi juttatás nélkül vesznek részt a programban. Hetente az interaktív foglalkozásokon az önkéntességgel kapcsolatos témákról hallanak, és havonta egyszer a gyakorlatban is kipróbálhatják magukat, amikor több mint kétszáz adag ételt főznek és osztanak szét a környékbeli rászorulóknak.

A program önkéntes szervezői között orvos, tanár, jogász, szociális munkás és egyetemi hallgató is akad. A szemináriumokon volt már szó a társadalmi integráció és a nemi egyenlőség kérdéseiről, a szenvedélybetegségekről és a mélyszegénységben élők problémáiról, az adománygyűjtés eszközeiről és a postai utalványok kitöltéséről is. Az emberi jogokról és a hajléktalanságról szóló előadás különösen népszerű volt a diákok körében. „Itt olyanokat tanulunk, amit az iskolában kellene” – mondta az ügyvédnek készülő Bartos Ivett. Bernáth Adrienn szerint a képzés azért hasznos, mert „arra készít fel, amikor már nem lesz mellettünk senki, hogy elmagyarázza, hogy mennek a dolgok az életben. Bármelyikünk kerülhet olyan helyzetbe, hogy segítségre szorul, és mi tudni fogjuk, mit kell tennünk.”

Az önkéntes program résztvevői tanulságosnak és fejlődésük szempontjából hasznosnak érzik az itt töltött időt. A szemináriumok során több olyan témával találkoztak, amelyekről csak vázlatos vagy előítéletekre alapozott elképzelésük volt. A közoktatásban megszokott témákhoz képest szokatlan megközelítésekkel találkoznak. „Eleinte furcsa volt az ötlet, hogy fiatalokat képeznek ki segíteni, de nagyon tetszik” – mondta az ösztöndíjas Csiszárík József, aki jól ismeri a hajléktalanok körülményeit. A gyakorlati ismeretekén túl az önkéntesek az elfogadó hozzáállásról és a nézetkülönbségek kezeléséről is tanulnak.

érzékenyítés

Az önkéntesség élménye mellett a segítő munka szemléletmódjait részben egymástól is tanulják. A gyerekeket inspirálja, hogy a képzés során olyan embereket ismernek meg, akikkel máshol nem találkoznának. A BK41

Bérekocsis utcai központja igazi olvasztótégely, ahol nem érzékelhető az iskolai közösségekre általában jellemző kirekesztő csoportosulás, mert a belvárosi elitgimnazista és az afgán bevándorló is remekül együttműködik. Ez a program egyik hasznos mellékhatása, a vegyes csapat az érzékenyítést is szolgálja. A szervezők barátságos, közvetlen viszonyt alakítottak ki a diákokkal, az őszinte és elfogadó hangulat is hozzájárul a foglalkozások sikeréhez.

A BK41 Bérekocsis utcai központjában havonta egyszer szombat reggeltől délutánig közösen főznek 200–250 adag ételt a környékbeli rászorulóknak. Bacskay Beáta a főszakácsnő – ő egyébként a közeli általános iskolában tanít. Vezetésével a tizenéves önkéntesek a konyhai előkészítési feladatoktól az ételosztáson át a takarításig minden fázisban részt vesznek. Nagyon fontos az interakció, hogy a gyerekek maguk osztják ki az ételt. Hatalmas élmény, hogy azonnal pozitív visszajelzést kapnak. A szervezők az első közös főzésre még hívtak tapasztalt segítőköt is, de hamar kiderült, hogy az ösztöndíjasok megbízhatóan és hatékonyan dolgoznak. A főzés során felmerülő hétköznapi feladatok arra is alkalmat adnak, hogy a környezetvédelemről (például a szelektív hulladékgyűjtésről) vagy az együttműködés szerepéről tanuljanak. Tavaszra újraélesztési tanfolyamot is terveznek.

„Bár itt nem kellett elmondani, sok esetben nem egyértelmű, hogy olyan minőségű ételt főzünk, amit a családuknak is felszolgáltatnánk. A jótékonyosság nem azonos a lomtalanítással. A magyar társadalomban sajnos, még él ez a tévképzet, például sokszor hoznak adományként használhatatlan, koszos vagy szakadt ruhadarabokat. Azt is tanulni kell, mit és hogyan adjunk” – mondta Paulovics Ágnes orvos, aki a fiataloknak a mentálhigiénéről és a szenvedélybetegségekről tartott foglalkozást. „Úgy látom, a legtöbb pedagógusnak és szülőnek nincs ideje és energiája, hogy a toleranciáról vagy a szolidaritásról beszélgessen a gyerekekkel. Honnan fogják megtanulni? A közoktatásban bevezetett 50 órás kötelező közösségi szolgálatra is fel kell őket készíteni. Magától senki nem tudja, hogyan fogjon hozzá, ezért többnyire kudarc lesz, pedig lehetne pozitív élmény is.”

„Már az is eredmény, ha mindenki szerzett két új barátot” – mondja László Luca, a BK41 – Segítsünk Együtt Egyesület elnöke. „Az önkéntesség szellemiségét közvetlenül a munka során tudjuk átadni a serdülőknak, akik igyekeznek bevonni kortársaikat is a segítő szolgálatba, vagy legalább hírét viszik a kezdeményezésnek. Sok gyerek szeretne segíteni, de egy hagyományos segítő vagy karitatív szervezet nincs arra berendezkedve, hogy általános vagy középiskolás, előképzettség nélküli önkéntesekkel foglalkozzon, vagy a gyerekek nem tudják összeegyeztetni a munkát az időbeosztásukkal. Itt arra is megtanítjuk őket, hogyan tudnak saját projektet elindítani, kezdeményezőként hatni saját környezetükben. Abban bízunk, hogy ebből a csapatból további ”segítő sejtek” nőhetnek ki.”

Balogh Lídia társadalomtudományi kutató véleménye szerint még vannak kiaknázatlan lehetőségek: „a társadalmi egyenlőtlenségek mellett arról is beszélgetünk a diákokkal, miként forduljunk a marginalizált csoportokhoz. Fontos, hogy találkozzanak azokkal, akiknek segíteni akarnak. A legtöbb gyerek eleve visszahúzódik, ha hajléktalannal vagy rászorulóval találkozik. A későbbiekben a rendelkezésre álló forrásoktól, pályázati lehetőségektől függően nyári tábort szeretnénk tartani a résztvevőknek. Fontosnak tartjuk a mentorálást, az egyéni igényeknek megfelelő, személyre szabott segítséget iskolaválasztás terén vagy akár a szakmai felkészítésben, ezért három alkalommal felkészítőt tartottunk a most nyolcadikos diákoknak, hogy a szóbeli vizsgájuk jól sikerüljön.”

pozitív tapasztalatok

A gyerekek más-más indíttatásból jelentkeztek a programra, de mindannyian korábban is érdeklődtek a segítő szolgálat iránt. Néhányan tizenéves korukra már több éve foglalkoznak segítő tevékenységgel. Az ösztöndíjasok között olyan gyerekek is vannak, akik a BK41 – Segítsünk Együtt Egyesülettel tavaly nyáron, a menekültkrízis idején kerültek kapcsolatba, és azóta a mindennapjaik részévé vált az önkéntesség. A későbbiekben is szeretnék segítő munkát végezni, és saját szűkebb környezetükben is beszélnek pozitív tapasztalataikról. A képzés egyik célja, hogy a jövőben ők is öntevékenyen hozzanak létre segítő csoportokat, így bővíthet a program hatásköre. Az elkötelezett résztvevők bizakodóak, hogy kortársaik, barátaik bevonásán túl képesek megszólítani a felnőtt közösségeket is. De van, aki szerint a felnőttek gyakran nem veszik komolyan a kezdeményezéseiket, vagy nincs lehetőségük, alkalmuk bekapcsolódni. Ezt a szervezők is megerősítik: a gyerek önkéntesek megbízhatóbbak, elhivatottabbak felnőtt társaiknál, ez persze az időbeosztással is összefügg.

A programmal a helyszínt biztosító BK41 – Segítségünk Együtt Egyesület is jól jár, hiszen a rendszeres főzések és a hetente tartott foglalkozások állandóságot hoznak az inkább esetlegesen felmerülő igényekre, krízishelyzetekre reagáló szervezet működésébe. A havi főzésekhez eddig mindig összegyűlt a szükséges élelmiszeradomány. Vannak állandó támogatóik, külföldről is kapnak segítséget. Minden adományozónak fontos, hogy tudják, kit segít a hozzájárulásuk. „A hazai rászoruló csoportok számára és az Athénba, az ottani menekülteket segítő kis csapatunknak vagy az itthoni menekültszállásokra szánt adományokra külön gyűjtünk” – mondta László Luca, aki az adománygyűjtésért is felel. „A magyar társadalomra egyébként a régió országaihoz képest is erőteljesebben jellemző a tolerancia és ez elfogadás alacsony szintje” – említette meg Balogh Lídia. „Az itthoni közegben még nincs nagy hagyománya az önkéntességnek, kevesek számára ismerős ez a foglalatosság. A tavaly nyári menekülthelyzet Budapesten is érzékelhetővé tette a problémát, és sokakat mozgósított. Megható volt az összefogás, ahogy egészen különböző emberek eszközeikhez mérten – olykor azokon túl – segítettek. Munkanélküliek, tanárok, korábban hajléktalanként élő emberek és egyetemi professzorok pucoltak együtt zöldséget, és a kooperáció lehetőségét saját bőrükön tapasztalták meg. Ez hatott ránk, szervező önkéntesekre is. Jó volt megtapasztalni, hogy nagyon különböző emberek hatékonyan együtt dolgoztak egymás számára motiváló légkörben. Ezt akartuk átültetni a gyerekekkel folytatott önkéntes munkába. Jó úton haladunk, megérte belevágni. A maga nemében egyedülálló a kezdeményezés, és az eddigi tapasztalatok egyértelműen pozitívak mindkét oldalról. Bízunk benne, hogy lesz folytatás. Többek között egy pedagógusoknak szóló programot is tervezünk, ahol az itteni tapasztalatok alapján képeznénk tanárokat, hogy önálló önkéntes szolgálatot indíthassanak saját környezetükben. Ez a tervezett multiplikátor-képzés elsősorban a vidéki és határon túli pedagógusokat szólítaná meg. Bízunk benne, hogy folytathatjuk a munkát, van tér a fejlődésre.”

kép | Stroe Sonia